

Høringsoppsummering – forslag om gratis teoriprøve ved bestått første forsøk m.m.

Vegdirektoratet sendte 8. oktober 2009 på høring forslag til endring av førerkortforskriften. Høringen gjaldt hovedsakelig forslaget om gratis teoriprøve ved bestått som resultat på første forsøk. Øvrige forslag til endringer var presiseringer og endringer for å få forskriften i tråd med praksis.

Høringsfristen var 1. desember 2009 og Vegdirektoratet har mottatt 26 hørings svar.

Under følger oppsummering av høringsinstansenes innspill med Vegdirektoratets kommentarer. Innspill og kommentarer som ikke knytter seg direkte til temaene som var en del av høringen er ikke kommentert i høringsoppsummeringen, men Vegdirektoratet tar innspillene med seg i det videre arbeidet med forskriften.

Direktoratet for arbeidstilsynet, Landbruks- og matdepartementet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Regjeringsadvokaten, Datatilsynet, Fiskeri- og kystdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Forsvarsdepartementet og Utenriksdepartementet hadde ingen merknader til forslaget. Norges skogeierforbund har ikke motforestillinger til forslaget.

Kystverkets hovedkontor, Riksadvokaten og Landsorganisasjonen i Norge har meddelt skriftlig at de ikke avgir høringsuttalelse.

Forslaget om gratis teoriprøve ved bestått på første forsøk

Norges Taxiforbund støtter forslaget.

Politiet ved Politidirektoratet støtter forslaget og slutter seg Utrykningspolitiet som mener at forslaget kan bidra positivt til økt trafikksikkerhet for denne aldersgruppen.

Politi høgskolen mener modellen som er valgt synes både rasjonell, hensiktsmessig og pedagogisk og at ordningen motiverer til å styrke forberedelsene til den teoretiske og praktiske prøven.

Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) støtter forslaget fordi dette kan være et virkemiddel som fremmer læring og dermed øker kunnskapsnivået til elevene.

Helsedirektoratet har ikke noe spesielt å bemerke, men mener det synes nyttig å bruke et økonomisk insentiv for å få flere til å være godt forberedt til teoretisk prøve i klasse B. De støtter også bruk av alternativ 3.

Statens vegvesen - Region sør anbefaler alternativ 3 selv om det ideelt sett hadde vært bedre med en raskere belønning. De mener at det er betenkelig at de svakeste kandidatene med lese-/skrivevansker m.m. kan få store økte utgifter og at det derfor bør legges til rette for at disse kandidatene har en reell mulighet for å bestå ved førstegangsprøve. Det må også legges til rette for enkel håndtering av refusjonen for saksbehandlerne på trafikkstasjonene.

Parat støtter hoveddelen av forslaget, men har kommentarer til ulike sider ved høringsbrevet. Parat stiller seg undrende til at ikke tilsvarende ordning er foreslått også for praktisk prøve.

Parat mener det hadde vært av offentlig interesse å vise frem beregningsmåten og grunnlaget for tallene.

Etter Parat sin oppfatning er det verdt å vurdere om årsaken til den høye strykprosenten ikke nødvendigvis er kandidatens mangel på forberedelse, men snarere mangel på gode rammebetingelser for forberedelse. Ved utvidet, obligatorisk teoriundervisning og/eller endring av teoriprøvens sammensetning kan man kanskje oppnå en like stor reduksjon i strykprosenten som ved økonomisk gevinst.

Parat viser videre til Språkmeldingen som muligens vil føre til formalisering av status til enkelte språk i Norge. Parat mener førerprøven bør foreligge på alle de språkene som tenkes å ha beskyttet status for morsmålsbrukere: bokmål, nynorsk, (nord)samisk, kvensk og norsk tegnspråk.

Førerprøven i klasse B foreligger i dag på bokmål, nynorsk og engelsk. I tillegg er det igangsatt arbeid med oversettelse til samisk, tyrkisk, arabisk og kurdisk.

Norges Lastebileier- Forbund (NLF) støtter forslaget, men kommenterer at det ikke er drøftet hvordan kostnadene skal dekkes inn når strykprosenten er bedret vesentlig. NFL er også tvilende til om tiltaket med fritak for gebyr ved bestått ved første forsøk vil bidra til vesentlig bedring i strykprosenten. De er imidlertid bekymret for den høye strykprosenten og mener at det er en svakhet at kandidatene kan fremstille seg til prøve uten å tilegne seg nødvendig kunnskap.

Statens råd for likestilling av funksjonshemmede. Det fremgår ikke av høringssvaret om Statens råd for likestilling av funksjonshemmede støtter forslaget, men de er opptatt av at alle som har behov for det, skal få tilrettelagt prøve. De mener det er viktig at det tas inn en bestemmelse om rett til tilrettelegging i forskriften for å sikre at alle får like muligheter til å gjennomføre prøven.

Tilrettelagt prøve er allerede regulert i forskrift. Teoretisk prøve reguleres blant annet i forskrift 1. oktober 2004 nr. 1339 (trafikkopplæringsforskriften) § 29-5. Av fjerde ledd fremgår det at teoriprøven som hovedregel er skriftlig, men at det etter dokumentert søknad kan gis tillatelse til at prøven gjennomføres muntlig. Forutsetningen er at kandidaten ikke behersker skriftlig norsk i tilstrekkelig grad til å kunne besvare spørsmålene, har lese- og skrivevansker eller tilsvarende. Om nødvendig kan prøven gjennomføres med tolk. Det gjennomføres ca 8000 slike tilrettelagt prøver i Norge hvert år. I tillegg blir det i løpet av første halvår 2010 innført lyd støtte slik at alle som ønsker det kan få spørsmål og svaralternativer lest opp.

Justis- og politidepartementet stiller seg positive til trafikksikkerhetstiltak som i særlig grad rettes mot unge førere som en særlig ulykkesutsatt gruppe, og mener at tiltaket bør vurderes kombinert med andre tiltak av holdningsmessig karakter, rettet mot denne gruppen. Justisdepartementet mener det ved evalueringen av ordningen kan være grunn til å være oppmerksom på en mulig utilsiktet virkning av gebyrfritak – nemlig at noen kandidater melder seg opp uten at de er tilstrekkelig forberedt, med det for øye å ta sjansen på å bestå på første forsøk slik at de slipper gebyr. I slike tilfeller vil gebyrfritak virke mot sin hensikt.

Finansdepartementet viser til sitt rundskriv R-112/2006, som gir retningslinjer for nye gebyrer og statlige sektoravgifter. Det at forslaget innebærer en stor omlegging av gebyret for

teoriprøve taler for at gebyret bør fastsettes i tråd med rundskriv R-112/2006. Finansdepartementets rundskriv R-4/2006 sier i alle tilfelle at eksisterende gebyr- og sektoravgiftsordninger så langt råd er tilpasses disse retningslinjene. I rundskriv R-112/2006 fremgår det blant annet at gebyrsatser bør beregnes på grunnlag av gjennomsnittskostnaden ved å utføre den gebyrbelagte myndighetshandlingen. Finansdepartementet forutsetter at de konkrete gebyrene utformes i tråd med rundskrivet og skriver at det ikke vil være i tråd med retningslinjene dersom de som ikke består første prøve, må betale mer enn gjennomsnittskostnaden for gjennomføring av prøven. Finansdepartementet påpeker videre at det ikke er redegjort særskilt for de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget.

Autoriserte Trafikkskolars Landsforbund (ATL) går i mot forslaget og mener at det vil virke diskriminerende på de grupper av kandidater som har språklige utfordringer. Dersom ordningen likevel innføres mener ATL at modell 3 er den beste løsningen. ATL mener at det kreves langvarig påvirkning av kandidaten for å kunne nå målene i føreropplæringen og at innføring av obligatorisk teorikurs med krav til innhold for hvert trinn i opplæringsforløpet er den beste og sikreste måten å få en kvalitativt god måloppnåelse.

Konklusjon

Det er kommet inn blandede tilbakemeldinger på forslaget. På bakgrunn av tilbakemeldingen fra blant annet Finansdepartementet har Vegdirektoratet besluttet å ikke vedta den foreslåtte ordningen. Flere av høringsinstansene har også vært skeptiske til de virkningene forslaget kunne få for personer med lese- og skrivevansker og lignende.

Øvrige forslag til endringer

I tillegg til forslaget om gratis teoriprøve ble det foreslått endringer i §§ 5-2 og 14-2.

Det ble foreslått følgende endret ordlyd i § 5-2 tredje ledd:

Før førerkort utstedes må søker fremvise akseptabel legitimasjon med navn, fødselsnummer (11 siffer) og bilde. Søkerens identitet må kontrolleres.

Endringer i § 14-2 første og andre ledd ble foreslått som følger:

For hver teoretisk og praktisk prøve betales ett gebyr etter satsene nedenfor. Gebyret er uavhengig av hvor mange klasser prøven gir førerrett for.

Gebyret må betales selv om kandidaten ikke gjennomfører prøven, med mindre prøven er avbestilt senest nest siste virkedag før dato for bestilt prøve. Gebyret må være betalt før ny førerprøve kan bestilles. Selv om fristen for avbestilling er utløpt, kan gebyret for manglende gjennomføring frafalles av Regionvegkontoret, dersom det fremlegges legeattest eller dokumentasjon for andre forhold som gjør det rimelig å frafalle gebyret.

ATL vil foreslå at kandidatens respektive trafikkskole, den trafikkskole som innrapportert trinn 4, gis adgang til å stille med en annen kandidat til samme prøvetid, uten at dette gir utslag i gebyr for eleven. De mener det er mest hensiktsmessig fordi elevene er avhengige av å leie en godkjent skolebil for gjennomføring av førerprøven. ATL mener også at man på denne måten kan oppnå at utleiemarkedet for godkjente skolebiler, ikke eid av godkjent trafikkskole, blir borte.

Justis- og politidepartementet kom med noen lovtekniske merknader. Justisdepartementet mener at § 14-2 første ledd kan synes noe uklar og ber Statens vegvesen vurdere om leddet kan tydeliggjøres ved følgende formulering: ”For hver teoretisk eller praktisk prøve betales ett gebyr etter satsene nedenfor”.

Vegdirektoratet endrer ordlyden til: ”For hver teoretisk *og hver* praktisk prøve betales ett gebyr etter satsene nedenfor”. Vegdirektoratet mener dette er en klarere formulering da det i noen klasser er både teoretisk og praktisk prøve, mens det i enkelte klasser er kun teoretisk prøve.

Selv om det ikke er omtalt eksplisitt i høringsbrevet forstår Justisdepartementet det slik at det som en konsekvens av forslaget om gratis teoriprøve ved bestått første forsøk, innføres tre nye kategorier av praktiske prøver. Justisdepartementet mener det på bakgrunn av dette bør vurderes om det er hensiktsmessig å beholde § 14-2 nytt første ledd andre punktum.

Forslaget til endring av § 14-2 sjette ledd er ment som en forenkling/opprydding av paragrafen. Dette burde selvfølgelig vært omtalt i høringen selv om den ikke medfører realitetsendringer. Siste ledd i § 14-2 er lang og inneholder kun oppramsing av gebyrsatser for ulike prøver. Vegdirektoratet ser det som hensiktsmessig å ta alle gebyrene inn i samme tabell i sjette ledd. Passusen om at gebyret er uavhengig av hvor mange klasser prøven gir førerrett for har sammenheng med at enkelte førerkortklasser gir førerrett også for andre klasser. Endringene i disse leddene blir som nevnt ikke gjennomført før gebyrsatsene justeres.

Statens vegvesen - Region sør bemerker at det har skjedd en glipp da det ikke er praktisk prøve for klasse S.

Det er ikke foreslått noen endringer for klasse S. Det bemerkes likevel at praktisk prøve fortsatt er aktuelt for kjøring på Svalbard og det er derfor nødvendig å ha hjemmel i forskriften for gebyr for praktisk prøve i klasse S.

Konklusjon

Vegdirektoratet har på bakgrunn av høringsinnspillene gjort noen justeringer av det opprinnelige forslaget.

Det vurderes å heve alle gebyrene noe fordi de ligger under det som er kostnadsriktig. Fastsetting av de foreslåtte endringene i § 14-2 sjette og syvende ledd utsettes på bakgrunn av dette. For alle førerkortklasser bortsett fra klasse B er en justering av gebyrene behandlet i statsbudsjettet. Det vurderes derfor om en slik endring kan gjøres uten ny høring.

I § 5-2 tredje ledd er siste del av andre punktum endret i stedet for fjernet. Bakgrunnen for forslaget om å fjerne den var at underskrift ikke lenger gis på et skjema, men på en elektronisk signaturplate. Andre punktum ble derfor fastsatt med følgende ordlyd: ”Søkerens identitet må *kontrolleres* og *søkers* navnetrekk *gis under* kontrollerte betingelser”.

Fastsatt forskrift

Forskrift om endring av førerkortforskriften ble fastsatt som følger:

Forskrift om endring av forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m.

I

§ 5-2 tredje ledd skal lyde:

Før førerkort utstedes må søker fremvise akseptabel legitimasjon med navn fødselsnummer (11 siffer) og bilde. Søkerens identitet må kontrolleres og søkers navnetrekk gis under kontrollerte betingelser.

§ 14- 2 skal lyde:

For hver teoretisk og hver praktisk prøve betales ett gebyr etter satsene nedenfor. Gebyret er uavhengig av hvor mange klasser prøven gir førerrett for.

Gebyret må betales selv om kandidaten ikke gjennomfører prøven, med mindre prøven er avbestilt senest nest siste virkedag før dato for bestilt prøve. Gebyret må være betalt før ny førerprøve kan bestilles. Selv om fristen for avbestilling er utløpt, kan gebyret for manglende gjennomføring frafalles av Regionvegkontoret, dersom det fremlegges legeattest eller dokumentasjon for andre forhold som gjør det rimelig å frafalle gebyret.

Det betales i tillegg gebyr for utstedelse (produksjon) av førerkort eller kompetansebevis. Det betales ett gebyr for hvert kompetansebevis/førerkort.

Det skal betales gebyr også når prøve eller produksjon er en følge av pålegg med hjemmel i vegtrafikkloven.

Gebyret betales henholdsvis før prøve og før produksjon.

II

Forskriften trer i kraft 1. januar 2010.

På grunn av noe forsinket kunngjøring gjelder endringene fra 7. januar 2010.